

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 13. У Сомбору 18 Јулиа 1869. Год. XI.

Извештај одбора седморице о школ- ским књигама.

(Примљен и усвојен од окружног учитељског збора у Сомбору
24. Априла 1869. држаного)
(свршетак.)

Сада долазимо на III. разред. У њему му би опет имали верозаконску књигу са истим одељењима али много обширнију; после србску читанку за III. разред главни и основни школа.

У њој би било прво одељење опет за моралне приповедке и песмице, само што би ове веће и савршеније бити морале него оне у првој читанци.

Друго одељење заузимали би природописни предмети, само у обширнијем виду.

Треће одељење природословни предмети т. ј. лекције из физике и хемије, са обзиром на привреду и индустрију, коју код нас срба врло брижно неговати ваља и нешто из дијететике.

Четврто одељење заузимали би предмети земљописни, и по-вестнички, само што би ови већ обширнији и већи простор заузети могло, него у оној првој читанци, овде би морале и биографије знатнијих људи обширније, а србска историја у сликама из свију периода њених представљена бити.

Трећа књига била би рачуница са задатцима за домаће вежбање, као што је и досад била, само што би се у њу и разбитци као и рачун о лихвама што се у IV. разреду предаје уметнуо и тако би се у оба разреда употребљавати могла.

За трећи и четврти разред још би једну књигу препоручили, а то је српско језикословље и писмени саставци. Исти-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

на језикословље не мора се предавати у основним, но само у главним школама, али опет даби учитељи то на себе и тамо узети хтели, као и за трећи разред српских постојећих главних школа, нужно би било да се таква књижица састави. У њој би дошла укратко србска граматика, која би се по садашњем начину предавања у нар. шк. саставити имала, нешто из синтаксе, и напоследак били би тамо за углед стављени неколико образаца из писмени саставака: н. пр. обични дописних писама, сведоџби, рачуна, уговора и т. д.

Та би књига у главним школама III. и IV. разреду била редовна а у основним предавао би по њој онај учитељ, који би држао да је и на то од обичних редовних предмета, времена му мало остало.

И тако књиге за III. разред биле би ове:

1. Верозаконска књига за III. разред.
2. Читанка " III. " "
3. Рачуница за III и IV. разред
4. Појанка, — и у главним школама
5. Српско језикословље и писмени саставци.

Сад долазимо на IV. разред.

Овај разред је само на главним школама; деца су у њему од 10 — 12 године а притом и приправљена у млогом из три школе које су већ свршила, с тога у њему и све књиге треба да савршеније и обширније написане буду. Верозаконска књига и ту би била за сва она три одељења као и у прошлим за II. и III. разред, и тако исто и читанка, о којој ћемо сад мало да прозборимо. И она би имала своја одељења и то прво одељење за приповедке, песме и моралне изреке за које би се овде могло узети нешто из свију досада припознатих српских писаца, и то по неке ствари да буду и оним језиком и оним правописом писане, којим су ти списатељи писали; јер све књиге писане би биле садашњим новим правописом и по садашњем начину писања, и ако би у њима оне претераности филолошке избегавати препоручили.

Друго одељење били би природописни предмети, и то би обширније било него у садашњој IV. читанци која је изузетак од оне две наше хабене читанке које у II и III р. сада употребљавамо. У оним првим књигама бавили би се највише са предметима, који су нама ближи, а овде већ би се и даље упустити могли. У обште пазити би било код све три читанке те, да

ако је н. пр. једна животиња у првој читанци описана, да та иста мало опширнија у другој написана не буде; деца ће се оног сетити, а учитељ ће им своим говором оно што онде недостаје у овом случају надокнадити моћи, па после неће сваку књигу чим једну школу сврше бацити да ју више у руке неузму, него ће је опет превртат и читати, па ће и оно што им ум онде сватити нис могао, сада ваљда боље сватити моћи. На тај начин ушло би у три читанке тако рећи све што је главније из јестаственице и деца би ту лепу науку у својим књигама написану ималт. Ово што смо о располагању предмета за овај одсек рекли, важи и за друге књиге и одсеке њихове.

Сад долази треће одељење, које ће у IV. читанци заузе-ти природословни предмети. Ово одељење такође доста велик простор заузеати мора, особито с тога што из тог разреда млога деца на занате иду, и ту се многи предмети налазе, кои се баш и у појединим занатима налазе, само нек нигде у школској књизи нема голе сувопарности, јер сувопаран предмет један убије вољу у човеку на га неможе у руке узети да чита, а некмоли у детету, које је по себи врло весело свеже и расположено.

То би била четврта читанка, а као додатак њојзи био би земљопис и отачаственица, где би била Ђеографија физична математична, и то у кратко и како је за децу сгодније, највише би се бавили у њој са угарском и то по крајинама њеним де Срби и Србима по језику и вери сродни народи живе: Балканско полуострво и укратко цела Европа. — О другим земљама врло би мало у њу препоручили, — тим већу пажњу обра-тили би на историју.

Историја Срба и на Балканском полуострову и у Угарској, животописне слике из других славенских народа, нешто и из старе хисторије и историје књижевности, била би ту заступљена са својим стубовима, и животопис Доситеја, из кога и данас у млогим тим разредима приповедају, морао би се ту наћи као и добротвора србског народа и отачанства свог. Саве Текелије, Епископа Платона. То била књижица која би се могла и у III. разреду где н. п. четир разреда нема за најстарију децу употребити.

Тако би у IV. разред спадале још и ове књиге:

3. Земљопис и отачаственица.

4. Српско Језикословље и писм. саставци.

5. Рачуница

6. Појанка.

С тиме завршујемо извештај наш, који је истина и обширнији бити могао, али кад би се до овога доћи хтело, ту се иште много збора и договора, а и много труда и времена. Славни ће збор увидети шта смо из предлога г. Глибоњског о читанкама усвоили, па ће сада имајући ствар мало боље разсветљену и боље се о њој сагласити моћи.

ПРЕДСТАВКА

шесторице новосадских учитеља саборском школском одбору у Ср. Карловци.

Славни школски одборе! Данас, кад се у име Божије састао црквеношколски Сабор, да своим радом даде бољи правац просвјетном животу народном — устасмо ево и ми као народни учитељи, да коју речемо од своје стране — тврдо се уздајући да ће сл. шк. одбор узети у претрес ниже стављене наше предлоге и топло их препоручити укупном црквенонародном сабору.

Наши би се предлози за сад у главnome свели на ово:

I. Да се §. 4. „кр. уредбе“ преиначи према §. 34. угарског школског закона, по коме један учитељ неможе више од 80 деце обучавати.

II. Да се иза §. 23. „кр. уредбе“ — који говори о дужностима учитеља према родитељима и т. д. — стави такође и §. који би заштићавао учитеља од неупутног нападања ма од које стране у време школеко.

III. Да се у §. 14. „О местним црквеним општинама“ — где се вели: „Свештеници су већ по свом званију чланови местне скупштине“ — уметне поред речи: „свештеници“ још „и стални учитељи“.

IV. Да у §. 37. „кр. уредбе“ прописани — „ради извиђења какве су успехе учитељи са децом учинили — недељни и месечни испити“ изостану.

V. Да се §. 38 кои говори о „одморима школским“ преиначи у толико, да се рекне: „Четвртак је и лети и зими седмични одморни дан: — а велике ферије да имају трајати по варошима пуна два месеца, а по селима по околностима и дуже“.

VI. Да се уз реченицу у §. 49. где се каже: „Код сваке главне школе има се завести потребна библиотека — дода још и то, да се та библиотека поред главне и за недељну школу заведе и да се определи, колико је општина на њу дужна годишње прилагати.

То су за сада наши скромни предлози које ћемо одмах ево и мотивирати.

На I. Како су у нас још већином старе школске зграде мрачне и ниске, то ништа неможе бити убитачније по здравље дечије, од оног задаха школског, кои се у скученом простору за време школске наставе развије за оних 5 часова — 3 до подне и 2 после подне — по §. 33. „кр. уредбе“ без обзира на године детињег узраста. Угарски закон „о школама“ истина вели, да ће се изнова само онда моћи подизати верозаконске школе, ако се буде у обзир узео § 27 и 28 чл. 38 уг. закона. Тамо је изречно казано, да свака школска соба мора бити удешена за 60 деце, од којих свако мора имати 8 — 20 □ стопа простора но питање је да ли по томе плану направљене и од вис. министарства одобрене школе могу у себе примати 100 деце, као што прописује §. 4. саб. закључака — па да деца имају доста ваздуха за дисање и душевно расположење, без којег је узалудан савколики труд учитељев.

Ми мислимо, да ако се остане при овом 4 §. — да ће народ српски имати више штете од своих школа, него ли користи: јер у колико се будемо више умно развијали, у толико ће нам деца телесно кржђавити — а и разне прилепчиве болести на свој још развијајући се телесни организам навлачити. Поред овога дакле морамо се и нехотице додирнути онога места у §. 29. „кр. уредбе“ где се вели: „Само болешљива деца и то само на основу лекарске сведочење могу и дуже без ове школе остати — па казати, да би и код нас имао места §. кои би био сличан §. 3. уг. шк. законика, кои сасвим искључује из школе ону децу „која пате од прилепчиве или умне болести“.

Али све и да би имали школске собе простране за 100 деце, опет се не би с њима могао довољан успех учинити у науци, — ван ако би се сваком учитељу придодао помоћник, чим број школске деце пређе број 80 — Ово посведочава већина старијих и млађих учитеља своим свакидашњим искуством.

Услед овога дакле поново молимо, да се узме у обзир наш први предлог.

На П. Крајње је време, да једном и учитељи добију законите заштите као и други чиновници. Многи ће рећи: „Ено му цивилног закона, који заштићава сваког неправедно нападнутог човека, а казни кривца“. Али се тим путем често долази до процеса, а лако је врло схватити грдан уштрб на оној школској деци, где се учитељ парнички са дечијим родитељима или другим ким. Грдна штета због дангубе у школи а још грђа са штетна утицаја, који дубоко захваћа корена у срцу и души или једном речи: у крви читавог једног нараштаја.

Догађало се а и догађаће се још дуго — ако се томе не стане скорим на пут — да ко год има на кога жуч да излије па неможе, а он се окрене одмах кукавном учитељу (нађе он зашто ће), па истражи срце своје на њему. Ово ако се и могло догађати у време, кад учитељ не беше ништа друго до „мешерска карикатура“ сад у веку братства и изједначења сваког соја и племена, време је да једном престане. Па зар може бити благотворног успеха тамо, где учитељ, који је позван да врши као члан свога народа најсветији задатак, мора дрхтати пред сваким, који само неноси име „народног учитеља“ Хоћемо да од наше деце постану некада слободни и ваљани грађани, једном речи: „слободан народ“ но каква ће уплива имати сва учитељева обука и васпитање у родољубљу, кад је он понижен до најнижег роба?! — Каква ће уплива имати на невину дечицу сав говор његов о највећој светињи — о части човековој, кад виде, да се ни с чијом части и важности тако не титра, као са чашћу и важношћу учитељевом?! — Шта дакле ми хоћемо?

Хоћемо да се законом месној школској власти у дужност стави, да она дечијим родитељима и сваком до знања стави, да они учитеља — права или крића — ни у школи ни ван ове нападати не смеју; већ ко шта има против учитеља, нека то изнесе пред местни школски одбор, да овај извиди ствар, и или измири завађене странке или је достави надлежној власти. А

ако би се ко заборавио, те насрнуо на учитеља, онда нек се месни одбор заузме за учитеља и настои да нападач непрође без заслужене казни. Овим би се начином сачувао учитељски ауторитет пред децом и пред народом, а да се учитељ немора повлачити по суду, које се а) неслаже са позивом учитељским, б) на уштрб је и самој настави, а в) што се касније појављују најгрђе посљедице по целокупно васпитање.

Ми молимо дакле ради опште среће и благослова целог народа, што ће постати из школе, да с.л. одбор школски што топлије препоручи вис. сабору овај други предлог.

На III. Кад узмемо у обзир §. 23. „кр. уредбе“ „о местним црквеним општинама“, у ком је означен делокруг црквених општина, онда нам се неможе на ино, а да не кажемо ради опште школске ствари, да је праведно, да „и стални учитељи по своме званију буду чланови општине“.

Најподробније знање о унутрашњим школским одношајима и потребама, треба и мора учитељ да има, јер он живи у школи, и све што се у њој збива, сматра он из непосредне близине са педагошке стране. По томе би требало, да се од самог учитеља иште објашњење у стварима, што се тичу школе и њеног уређења.

Ми неодбијамо вољу ниједном члану општине да се брине о школи — и ми знамо да сваком родољубу школски а тиме народни — напредак лежи на срцу, но бадава је имати воље и хтети школе свом снагом окренути на боље, ако онај који хоће да јој помогне незна где је најнужднија помоћ. Ту се може догодити, да се заузме око какве незнатне ствари тичуће се школе, а нехотице се напусте важне ствари, што кроз школу засецају и у живац читавог народа.

Даље већ и зато, што би тиме био учитељски ауторитет знатно подигнут — који је најважнија чињеница при васпитању млађаног нараштаја — молимо с.л. одбор да овај наш III. предлог подупре на вис. Сабору.

На IV. „Оно, што је законом прописано мора се точно извршивати.“ — Ово уверење даде нам повода да с.л. школски одбор позорним учинимо на §. 37. „кр. уредбе“ о српским школама, тим пре, што се овде контролише баш сама радња учитеља.

Доста је жалостно; да највиша школска власт толико представља савести у учитеља — коме је најдрагоценији аманет човештва предат у руке, да му поставља законом таку јаку

WWW.SKOLSKO.LIB
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

контролу, која ће сваки 5. дан прегледати, шта је он за 4 дана у школи урадио. Ту неће имати места оно дидактичко начело, по коме „учење мора бити дечијем узрасту сходно“ и по коме се „не сме дете претоваривати науком.“

Ово неје по начелима данашње педагогије ни онда, кад би се могло извести; — али се то никако и не да извести или другим речима: „овај се §. не може од стране местне школске управе точно вршити“. —

Местној шк. управи свагда су отворена школска врата; она има стотину начина, по којима ће оценити труд учитељев; а где је труда, биће и успеха.

Да се извиди „успех учитељев с децом“ у свима предметима нужно је овлаш узети барем пол дана. По §. 33 „у школама траје учење сваки дан 5 часова. Кад се не би преко недеље десио никакав празник, изгубило би се седмично најмање 3 — 4 часа због самих испита, а кад би се још и празник догоднио, прошла би готово цела недеља напразно. Сад узмимо минимум 30 дана на такве испите преко године, то би исти однели 90 — 120 часова годишње — Ми дакле мислимо да би довољно било кад би се само пол годишњи и годишњи испити, редовно држали из узрока — као што споменусмо:

а.) Што је по учење дангубно пропустити сваке недеље по пол дана на испите, кои неводе к цели.

б.) Што је од 4—4 дана у успеху толико тек разлика, да ће тешко бити приметити шта новог.

На V. Што се тиче недељног одморног дана, држимо да је нужно да четвртак цео дан и лети и зими остане одморним даном — без обзира на празнике.

Да цео дан буде одмор нужно је што су деца својим родитељима често нужна при њиховим домаћим пословима, пак ако је један дан цео одмора, онда бар већина родитеља неће задржавати децу своју код куће у време школско, већ ће дочекати тај одморни дан.

Да је за одморни тај дан најзгоднији четвртак, разуме се по себи, почем је он као среда седмице.

А да се празници надокнађују одређеним одморним даном држимо да је неправично с тога, што се празници никако не могу за одморне дане сматрати ни за учитеља ни за ученике.

Што се пак тиче великих ферија, ми смо за то, да трају по варошима пуна два месеца с тога, што делом више а делом и других вероисповједи школе — копх по варошима свуда има — по земаљском закону два месеца ферија имају, пак једнообразности ради, нек је тако и код нас.

На VI. У споменутом 49. §. речено је да се „поред сваке главне школе има завести потребна библиотека“. — Ми пак мислимо, да би се тај §. имао распрострајети и на недељне школе, јер је овима по нашем уверењу нужднија библиотека, него у самој главној школи. Но како тамо неје изречено, ко и којим начином, да подигне те библиотеке, то ми држимо, да би се имало казати, колико која општина годишње на њу прилагати има. Даље да се одреди да те библиотеке морају бити снабдевене са најодабранијим књигама о земљедјелству и сваковрстном газдинству, како за мушку, тако и за женску младеж. У опште пак морају оне бити тако удешене, да су копча' између школе и практичног живота. Тим ће тек путем доћи народ до увиђавности, да му је народна школа од преке потребе и нужде.

Даље имали би са обзиром на скучено учитељско материјално стање и то приметити, да се изрично каже, коп се део од своте—што је буду прилагале општине на библиотеку — има обратити на књиге и листове педагошког садржаја, из којих би учитељи у одморне часове себе даље изображавали.

Ово држимо да је од врло велике важности, јер би тим начином сваки учитељ могао савремени развитак педагогике доводити у складност са своим свакидашњим искуством — учињеним у школи.

Било би и више шта за предлагање; али због краткости времена молимо за сад, да нам се поднешени предлози од стране сл. одбора вис. Сабору препоруче!

Из састанка држаног 19. Јуна 1869. у Н Саду понизни Теодор Димић, с. р. учитељ. Константин Стефановић с. р. учитељ. Арон Михајловић с. р. учит. Лаза Илић с. р. учитељ, Радослав Хорват с. р. Дмитар Јосић с. р.

ОБЈАШЊЕЊЕ СИМВОЛА ВЈЕРЕ.

за одраслију дјецу.

Из „Воскреснаго чтеија“ извадио Богдан Кузмановић, парох Српскокларијски и члан конзисторије Темишварске

I.

У в о д.

Кад су вас учили молити се Богу, мила дјецо, прва молитва, коју су вас учили, била је молитва „Господња“ или „Отче нашъ“ . . . За тијем су вас, осим „Богородице Дѣво . . .“, учили „Вѣрую во единого Бога . . .“ Ово последње то ј. „Вѣрую“ . . . пошто сте научили на памет казивали су вам и казују да читате или произносите сваки дан као и „Отче нашъ . . .“ То „вѣрую . . .“ слушате на светој литурђији, и на другим црквеним службама.

А са шта се „Вѣрую . . .“ тако често употребљује? Та ту се низашто хришћани не моле Богу. Кад читају „Отче нашъ“ или „Помилуй мя Боже . . .“ у тијем се молитвама моле Богу, обраћају се къ Богу као оцу, и просе у њега милости. Но у „вѣрую“ говоре само да вјерују у Бога Оца и у Бога Сина и у Бога Духа Светога. Па са шта се „вѣрую“ увршћује међу молитве, и са шта се казује да се произноси или чита сваки дан као и друге молитве, дома и у цркви, на светој литурђији као и у врјеме готово свакога црквенога служења? Ево слушајте зашто.

Као хришћани, мила дјецо, ми смо дужни тврдо знати и добро исповједати нашу свету хришћанску вјеру; јер без вјере не можемо угађати Богу, па и молитва наша без вјере није Богу угодна. Но наука вјере прво је врло опширна, тако, да је не може свако одмах схватити и научити подпуно; друго њу, истом с те њезине опширности, неби разумио свако једнако, тако, да би је једни исповиједали тако, а други иначе. С отога је сасвим потребан један кратак и опредјељен изложај вјере, кои би био образац и руковођа за све хришћане, кои би дакле изложај вјере знали и произносили сви хришћани. Такав изложај вјере хришћанске има, а то је вѣрую. И тај су изложај вјере хришћанске и названи символом, то јест, образцем или знамењем истините вѣре.

Прије Исуса Христа били су вјерни у роду људскоме једини јевреји. Да би Јевреји што тврђе и боље могли знати и чувати своју вјеру, у сред општега невјерја тадашњега, дао

WWW.NLBSR.BY је кратак излагај вјере, као неки символ вјере. То су познатих десет заповијести Божијих, што их и ви, мила дјецо, такођер учите на памет. Законодавац Јеврејски Мојсије, Богом постављен, предајући те заповијести Јеврејском народу, говорио је, „да народ те заповијести Божије често напомиње дјечи својој, и говори о њима кад сједи у кући својој и кад иде путем, кад лијеже и кад устаје, и да их веже себи за руку за знак, и да их напише на довратцима од куће своје на вратима своим (5. књ. Мојс. гл. 5, и 6. стр. 7—9) Народ је примио ту поуку својега законодавца и казивао заповјести Божије сваки дан међу осталим своим молитвама. Тај обичај, увршћивати десет заповијести Божијих међу молитве, прешао је и у хришћанску цркву, и отуда је то, дјецо, да вас саде уче родитељи ваши учитељи и васпитатељи, поред правијех молитава, произносити и те заповијести Господње.

Кад је Христос спаситељ дошао на земљу, Он је донио са собом нову науку о спасенију људском, о Богу Отцу, о Себи о светоме Духу, о животу будућем . . . То ново учење наскоро послје Његовог доласка, стало се је слагати у засебно исповједање, у засебну вјеру. Људи, кад су примали хришћанску вјеру, произносили су то исповједање пред тајном крштења, коим су се присједињавали општини хришћанској. У почетку било је то исповједање учења хришћанскога врло кратко. Христос Спаситељ наложио је својем ученицима „да уче народе крстећи их ва име Отца и Сина и Светога Духа, учећи их да све држе што им је он заповједио (Мат. гл. 28. ср. 19. и 20.)“ Апостоли, примајући људе у општину хришћанску, питали су их дакле само „да ли вјерују у Христа Спаситеља (Дјел. гл. 8. ст. 37.)“ Но с временом морало се је то кратко исповједање вјере хришћанске раширити. Када су се обраћали ка Христу још тек једини Јудеи, људи, које је Бог најурије настављао и учио, могло је довољно бити само исповједање Отца и Сина и светога Духа као једнога по суштаству и троичнога у лицима Бога, откривенога учењем Христовим, или вјером у Исуса Христа као Сина Божија — јер су им сва остала представљања о Богу као Творцу, о Богу као Судији, о животу за гробном, као основана на открочењу Божијем, била више или мање, правилна, добра. Но када су се стали обраћати ка Христу и незнабошци, људи који нијесу знали за откривено учење Божије, по који су састављали о Бо-

гу, о Божијем створењу свијета, о Божијој управи свијетом, и о другим предметима, своје особито учење, тада је за њих потребан био други подробнији изложај вјере хришћанске; јер су њихова представљања о реченим предметима, често била не само неправилна, но и лажна, јер им је учење хришћанско било са свијем непознато. Црквени писци, који суживјели у стара времена заиста и говоре, да су апостоли, ученици Христови, оправљајући се да иду да проповиједају Јеванђелије Христово по цијеломе свијету, најприје саставили особит изложај учења Христова, кои да буде образац вјере за оне, што би ју примали, Тај изложај вјере Христове називље се у њих символ Апостолски, то јест, састав вјере апостолске, образац вјере Хришћанске. Тај изложај вјере апостолске чита се овако I. Вјерујем у Бога Оца свемогућега. II. Творца неба и земље. III. Вјерујем и у Исуса Христа сина Његовог јединороднога, Господа нашега. IV. Кои се је зачео од Духа Светога родно од Марије Дијеве. V. Који је страдао при понтијском Пилату, кога су распели, који је умрљо и кога су погребли. VI. Кои је сишао у ад, у трећи дан васкресао из мртвих. VII. Који се је вазнесао на небеса, који сједи с десне стране Бога Оца свемогућега. VIII. Који ће отуда доћи да суди живима и мртвима. IX. Вјерујем и у Духа Светога, свету цркву саборну. X. Причешће светих, опроштење гријеха. XI. Васкресеније тијела. XII. Жигот вјечни. Амин.“

Као што видите, мила дјецо тај је изложај или символ учења хришћанскога далеко опширнији од онога који сам вам прије напоменуо, но опет много краћи од онога изложаја или символа што га ви знате.

Кад се хришћанско учење стало распрострањивати по васцијелому тадашњему свјету, и када су почели примати вјеру Христову и учени и књижевни Јудеи и незнабожци, и једни од њих, желећи да јасније појме и усвоје учење Христово нехотице стали падати у погрјешности и заблуде у схваћању најважнијих истина хришћанских, а други с намјером и хотимице узели кварити смисао учења Христова: онда су се у разним црквама, на ту цијел, да се уразумију и исправе они кои немисле онако како ваља, стали састављати особити изложаји вјере, познати под именом символи. Такови су символи до сад ови познати: символ цркве Јерусалимске, Њесаријске, Александријске.

Антиохијске, Римске, и симболи појединих лица, као Иринејев, Ђипријанов, Григорија чудотворца. Сви су ти симболи у изложају учења сасвим сагласни међу собом, разликују се само у ријечима као и у томе што једни или други ову или ону истину више или мање разјашњују. Но да би се учинио крај неправилним тумачењима истина хришћанских, и свакојаким сумњама, предстојатељи свијех тадашњих цркава епископи свештеници и други мудри хришћани, иза трећег, столећа послје рођења Исуса Христа, искупивши се при помоћи Светога Духа, коју је помоћ обећао Спаситељ свијема вјернима својима, сложили су се у томе да саставе такав изложај исповиједања, учења хришћанскога, који би у мало ријечи садржавао у себи сву суштност, сву основу вјероучења хришћанскога и који би могао бити образац вјере хришћанске за све цркве и за сва поједина лица. Тај символ вјере, који нам је оставила стара укупна црква, јест тај, који ви, мила дјeco, сада читате, и ком сте се учили од раног дјетињства свога. Тај је символ састављен на два велика сабора, који су били 325. и 381. године послје рођења Исуса Христа, и који се обично називају васионски или васеленски црквени сабори, јер су на њима била лица из васцијеле тадашње цркве. Тај се символ зове Никеодариградски символ вјере, и то с тог, што су се лица, која су се занимала састављањем символа тога, скупљала на два мјеста, у Никеју и у Цариград. Символ је тај раздијељен на дванајст чланова, а то с тога, што је било и дванајст апостола, кои су оставили то учење. У томе символу нико не може ни измијенити коју ријеч, ни одузети. Оци црквени, који су дјеловали влашћу светог Духа на трећем васионском сабору изrekli су, да нико не смије ни ти додавати, нити одузимати у Никеодариградском исповиједању или символу вјере. Они су казали: „Нека се не смије пре-другојачивати символ вјере, који су саставили триста и осамнајест отаца . . . А који се усуде градити другојачију вјеру, такови, ако су епископи, да се лише епископства, а ако принадлеже осталоме клиру, да се лише чина свештеничкога, а ако су свјетовни људи, да се предаду анатема.“*)“ Наша православна црква чува тај символ у оном истоветном виду, у ком су јој га предали васионски сабори.

*) Стр. 1-е и 7-е правило III-га вселенскога сабора Кормч. књига.

WWW.UNILIBI Као што, мила дјецо, видите из свега тога, што сам вам казао „Вјерујем у јединога Бога . .“ по своме садржају неспада међу молитве, то исповиједање није састављено на ту цијел да се њим молимо Богу, него нам је дато за образац вјере. А црква зато увршћује то исповиједање међу молитве, што је у њему изражена сва суштност наше вјере, све оно, у што ако невјерујемо, неможемо ни искрено молити се, ни достајати спасенија. Кад у вријеме свете литурђије свечано произносимо то исповиједање, пред свршавањем тајне евхаристије, онда тиме изражујемо ову мисао: ево вјере, Господе, коју се не стидимо исповједати пред лицем свега свијета, — на основу вјере коју си нам Ти заповједио исповиједати, на основу тијех истина, које признајемо, усуђујемо се приступати к свршивању тајне, коју си ти заповједио својим ученицима да свршују до краја вијека. Кад на јутрењу и на вечерњу, дома и у цркви, произносимо то исповиједање, онда тиме изражујемо ту мисао, да с вјером у те истине што су у символу и устајемо на посао и лижемо на одмор. То је исповједање изражај живота нашега срца. И кад се тај символ произноси с искреним и с топлим срцем, онда доиста вриједи и као молитва. Може дакле свако увиђати, како је важно не само знати правилно произносити то, исповиједање но и правилно сваћати, тако да би оно заиста састављало живу вјеру нашега срца, да би оно подпуно изражавало све оно, што ваља вјеровати по учењу које је Христос Спаситељ донио с неба на земљу, Хајдемо дакле да проучимо смисао тога символа, тога учења, које су ради нас сложили свети оци, а које су светим оцима предали апостоли које су пак апостоли и примили од Исуса Христа.

(продужиће се)

Школске вјести.

УЧИТЕЉИ ВРШАЧКИ поднели су србском народном сабору (на жалост већ распуштеном или одгођеном) следеће жељбе:

1. Да у будуће на нар. саборима буду учитељи заступљени и то суразмјерно броју свештеничких посланика.
2. Да се материјално стањ учитељско поправи, онако као што је на сабору од г. 1865 стањ свештеничко поправљено.

5. Да се рукованѣ учительског фонда преда учителяма и стави под надзор „Матице србске“.

4. Да се главне школе србске на шест разреда подѣле, и да се у њима младеж за ступањ у практични живот ваљано приправља.

5. Да се управа школска преда србским стручним мужевима, међу којима е на правом мѣсту препородитељ наших школа Господин Др. Ђорђе Натопшевић —

6. Да се учители разрѣше од дужности поњя у цркви из разлога што су они у школи доволно говором обременѣни те им стога поњя у цркви тешко пада, а често и убитачне послѣдце има по здрављѣ па и по сам живот поединих учитеља, што се из толиких примѣра на младим учителяма посвѣдочити дае.

НАИМЕНОВАНЉ. Њгово кр. Величанство на предлог попечителя просвѣте изволило е 21 Юния о. г. Господина Милоша Димитријевића великог судца новосадеког за школског надзорника у жупанији Бачкој наименовати и њму наслов кр. савѣтника подарити. Господин Димитријевић е по овоме главни државни школски надзорник у жупанији Бачкој а Г. Фердинанд Месарош е школски надзорник другог реда.

Овде примѣтити имамо да ће у свакој већој жупанији уз главног школског надзорника постављѣн бити едан надзорник другога реда и едан перовођа.

МЕНЈАНЉ УЧИТЕЛСКОГ МѢСТА. Господин Матей Чобановић учитељ у Великом Гаю прешао е за учителя у Оросламош а досадашњи оросламошки учитељ г. Алекс. Поповић примљѣн е за учителя В. Гайског. Ова промѣна мѣста била е у споразумљѣно са дотичним обштинама и по дозволену дотичних школских власти.

УПРАЗНЉНА УЧИТЕЛСКА МѢСТА. На трећем разреду србске основне школе код успенске цркве у Панчеву упразнѣно е учительско мѣсто с годишњом платом од 500 фр. а. вр. 60. фр. у име стана и 3 хвата дрва. Тражити могу ово мѣсто само они кои су педагогички испит у Сомбору са добрим успѣхом положили, а стечай е отворен до 14. Августа. Молбенице се шалю на магистрат. с. л. воене обштине Панчева.

Као што из приватна извора дознаемо учительско мѣсто у Сиригу, на кое е стечай под 7. Априла отворен, још као данас поупнѣно ние. Плата е 450 фр. и слободан стан.

Смрћу младога учителя Алексе Арновљѣвића, кои се 22. Марта упокою упразнѣно е мѣсто србскога учителя у селу Варяшу. Плата е 126 фр. 4 ланца ораће земљѣ, $\frac{1}{2}$ ланца винограда, 45 пожунаца жита, 40 пож. кукуруза, 100 фунти сланине 25 фунти соли, 20 фунти свеће, 6 хвати дрва 8 хвати сламе и слободан стан с кућевном баштом. Обштина захтѣва за учителя савршеног сомборског приправника кои е покрај осталих добрих свойства искусан краснопѣвац, кои е најманѣ три реална или четири гимназиална разреда свршио, и осим матернѣг езика немачком език у сасвим а мађарском бар од чести вичан. Молбенице се поднети имаю консисторји Темишварској.

У Петринји у Хрватској краини упразнѣно е мѣсто србског учителя с платом од 300 фр. 5 хв. дрва, с слободним станом и баштом. Ако буде вешт гласбеном поњю то добия у награду још 100 фл. — Молбенице се имаю управити на православно србску Обштину у Петринји

у Кули у Бачкој по оставци г. Гавре Костића учитеља, који е белсѣжником постао, упраздио е едно учительско мѣсто. Плата е 500 фр. у готову новцу.

ШКОЛСКИ ИСПИТИ. У Сомборским србским варошким школама испити другога полгодја започети су 13 Јулиа. Тога дана после подне био е у присуству многобројних родитеља дечјих испит у школи Селеначкој, што е пре 10 мѣсеци отворена. Ученици ове школе веома су се добро показали у науци Християнској и библичним повѣстима, у науци гледаня мишленя и говора, у Србском писанју и читанју, у рачуну с броевима, од 1 — 100; у црквеном поаянју и певанју србских народних пѣсама, као такође и у гимнастике. Врстни родољуб и пријатељ народне школе г. Лука Јовановић набавио е лепе књижице, које су том приликом најбољим ученицима у награду дате.

У уторак 15 Јулиа свршени су испити у I. и у II. разреду у среду 16 Јулиа у III и IV. разреду главне школе наше. — Ови испити такође су на опште задовољство присутних изасланика варошке и црквене общине наше свршени и особито похвалити имамо успѣх у првом трећем и четвртом разреду, који се приписати има знанју вештини и педагогичном такту врстних наших учитеља из новие школе. У дѣвочкој школи држан е испит у присуству одабраних Србкиња дне 17 Јулиа пре и после подне, и свршен е са отличним успѣхом који се труду и заузимаю госпође учительке и госп. младога учитеља приписати дае. На испиту овом изложени су били и послови (шав перива и халбина, плетиво и т. д. што су их ученице израђивале.

О Б Я В А.

Код уредиштва овога листа добити се може по спуштеноу цѣну од 50 новчића књига: Мисли о начину како да се у духу православне цркве и према потребама народним у ред доведу црквенопросвѣтни одношаи срба у Аустрији од Н. Ђ. Вукићевића. Књигу ову наградила е Матица србска са 25 дуката.

 Овај број тек е данас 18. Јулиа могао се штампати због тога што нам за друго полгодје слабо предплата стиже.

Ако од сада небудемо у стању на време сваки број издавати, томе е узрок оскудица у новцу без кога нити артију добити нити штампарске трошкове подмити можемо, а ние право да на то из свога трошимо.

Ко нам дакле што дугуе, нека се изволи што пре одужити, да би и ми нашој дужности без прекиданя одговарати могли.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена е на целу год. три форинта, а на по г. 1. ф. 50. нов.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вук евић.

Тискао код Андрије Вагнера.